

Workshop om beskæftigelsespolitik og praksis, med fokus på borgerinddragelse, samarbejde og kommunikation

Dorte Caswell, lektor på institut for sociologi og socialt arbejde, AAU

5. marts 2019

Plan for de næste tre timer

- Beskæftigelsespolitik og praksis over de seneste ca. 10 år – hvor har vi været, hvor er vi nu og hvor er vi måske på vej hen – den brede pensel
- Mødet med det kommunale beskæftigelsessystem – et borger og interaktionsperspektiv
- Rehabiliteringsteam – borgerinddragelsesambitioner og samarbejde på tværs – hvordan synes vi selv det går?

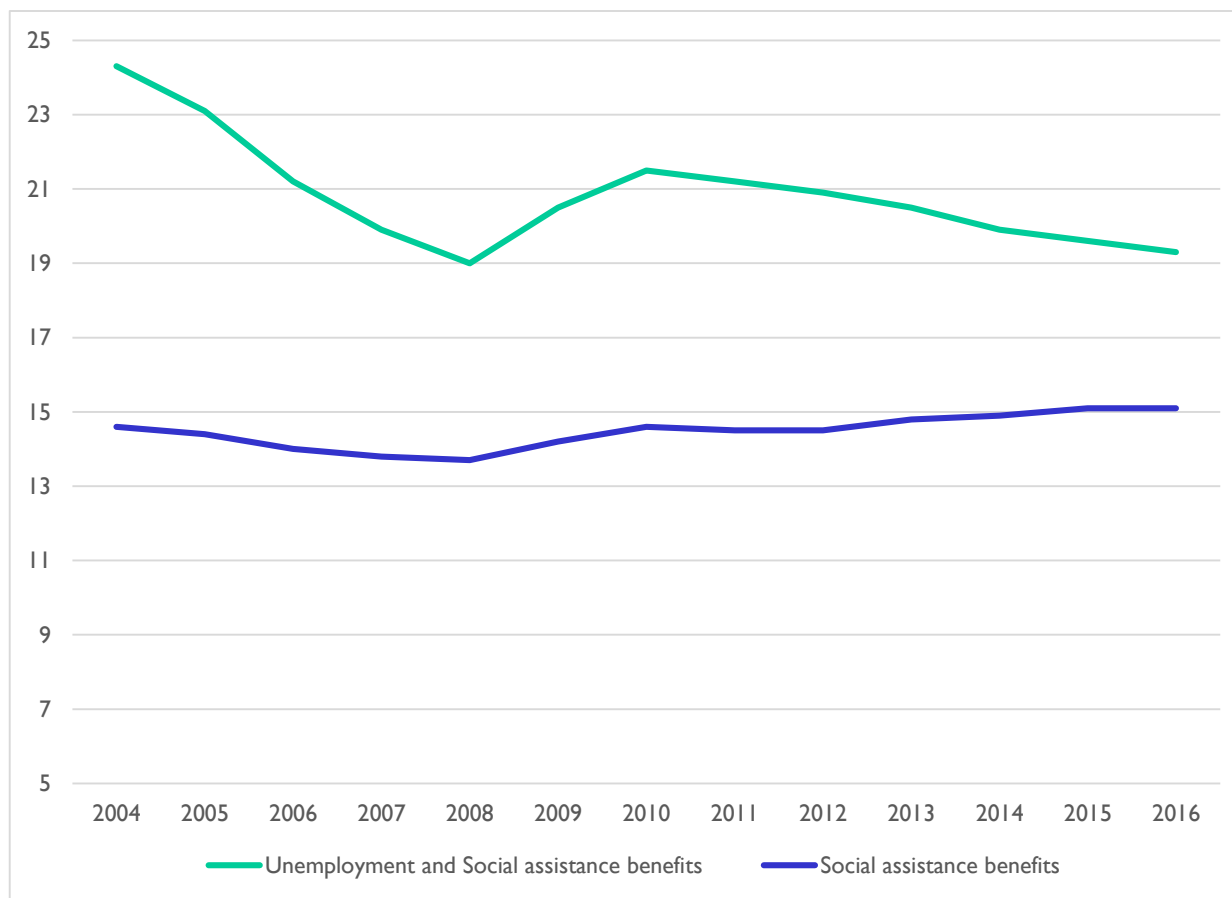
Forholdet mellem socialpolitik og beskæftigelsespolitik?

Mød Sune

15-20% af befolkningen har i de sidste tre årtier været på kontanthjælp eller tilsvarende ydelser i Danmark

De centrale budskaber

- Borgernes forståelse, accept og aktive deltagelse har vist sig at være en vigtig parameter for at skabe bedre beskæftigelseseffekter, især for udsatte grupper
- En sådan omstilling er en kolossal opgave for kommunerne, og den involverer politikere, ledelse, medarbejdere og borgere, samt øvrige samarbejdspartnere
- Det kræver klare politiske strategier og ledelse, der ikke alene er mål- og aktivitetsstyring
- Medarbejderne skal arbejde relationelt, kommunikativt kompetent og tillidsskabende med borgerne
- Borgere må betragtes som medproducenter af beskæftigelsespolitikken

Et kort (ny)historisk rids (venligst udlånt af Mathias Herup Nielsen)

2000: Vejledning, der har ”til hensigt at gøre visitationskriterierne mere klare”. Opdeler kontanthjælpsmodtagere i fem grupper efter *problemer*:

- (1) De, der kun har ledighed som problem
- (2) De uafklarede personer
- (3) De arbejdsmæssigt marginaliserede
- (4) De socialt belastede
- (5) De helbredsmæssigt belastede

2004: Matchkategorier. Opdeler kontanthjælpsmodtagere efter nærhed til arbejdsmarkedet:

- (1) Umiddelbar match
- (2) Høj grad af match
- (3) Delvis match
- (4) Lav grad af match
- (5) Ingen match

2010: Nye matchkategorier, flere skal match-kategoriseres og ingen er "uden match" med arbejdsmarkedet, *alle har potentiale*:

- (1) De jobklare
- (2) De indsatsklare
- (3) De midlertidigt passive

2014. Parathedskategorier:

- (1) De job- og uddannelsesparate
- (2) De aktivitetsparate

”Vi vil afskaffe matchgrupperne, fordi vi vil sende det meget entydige signal, at vi skal væk fra den passive og frem imod den aktive socialpolitik” (Mette Frederiksen)

Tabel 13.1. Fokuspunkter i de tre reformer.

Reform	Politikkens primære mål	Målgruppen for politikken	Centrale virkemidler
2002 <i>Flere i arbejde</i>	Beskæftigelse til alle der kan	Ledige uden problemer ud over ledighed Unge under 25 år	Standardisering af indsats, herunder faste kontaktforløb i jobcentrene Øgede krav om lediges rådighed samt indførelse af kontanthjælpsloft
2005 <i>Ny chance til alle</i>	Integration på og via arbejdsmarkedet	Ledige med problemer ud over ledighed (herunder indvandrere med behov for integration) Unge under 25	Aktiveringskrav for alle ledige. Indførelse af 300-timersreglen
2013 <i>Flere i uddannelse og job</i>	Beskæftigelse til alle – også de mere udsatte Uddannelse til alle unge under 30 år	Alle ledige, herunder særligt fokus på unge under 30 år	Ledige uden problemer ud over ledighed skal mødes med krav om aktivering, sanktioner Ledige med problemer ud over ledighed skal mødes med helhedsorienteret indsats og krav om aktivering, sanktioner Unge under 30 år skal mødes med krav om uddannelse

Centrale dikotomier:

Aktiv vs. Passiv

Offentlig forsørgelse vs. Selvforsørgelse

To modeller for forståelse af borgeren i den aktive arbejdsmarkedspolitik (Wright 2016)

Den dominerende model: dem, der skal skabes

Versus

Den kontrasterende model: skabninger

Borgere, som nogle der skal skabes (dominerende model)

Passive borgere skal gøres aktive

Umotiverede skal gøres motiverede

Uansvarlige skal gøres ansvarlige

Afvigende borgere skal gøres 'normale'

Os og dem (set som homogene, rationelle, afgivende)

Ofte simple dikotomier

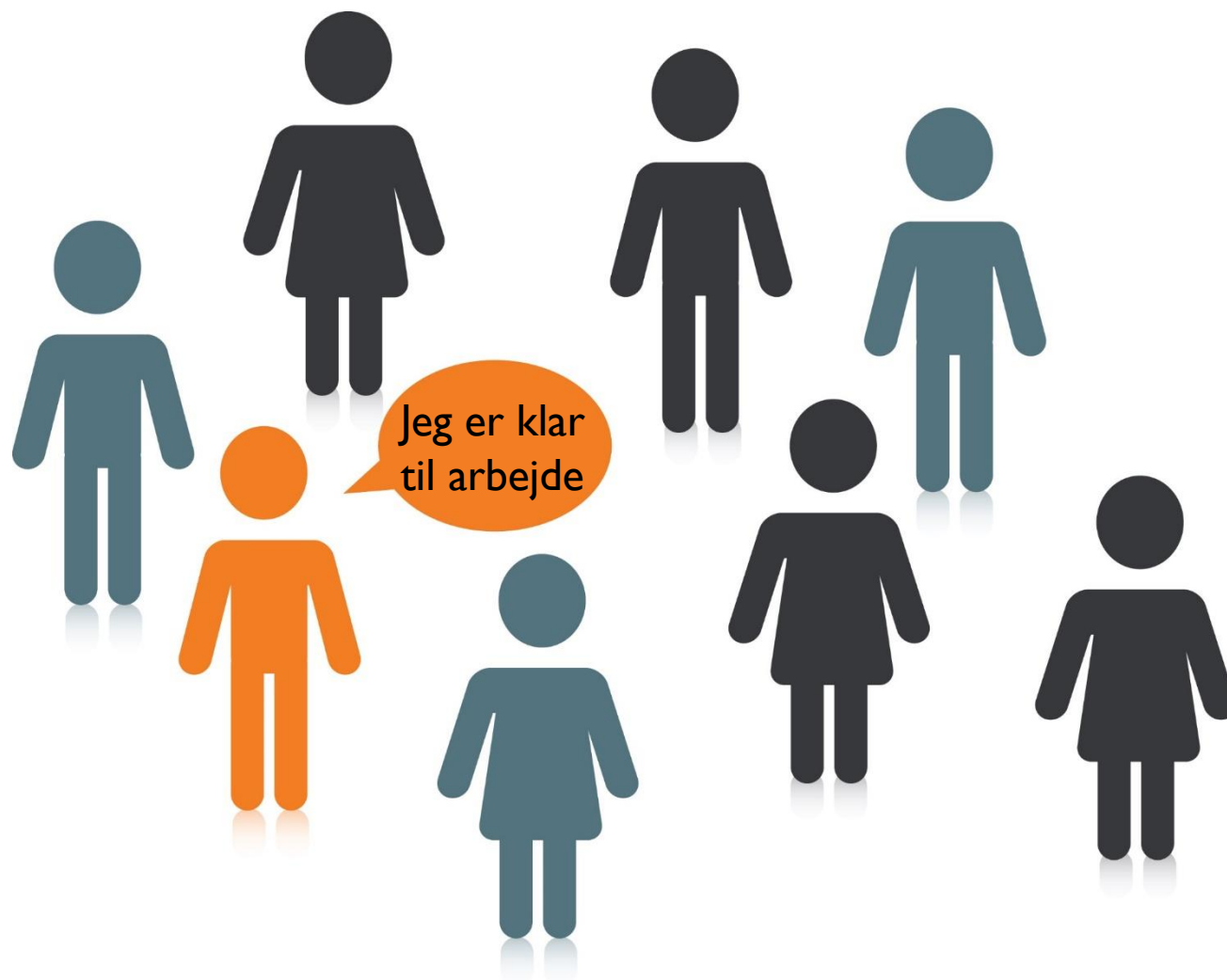
Den aktive agent er den
professionelle/systemet

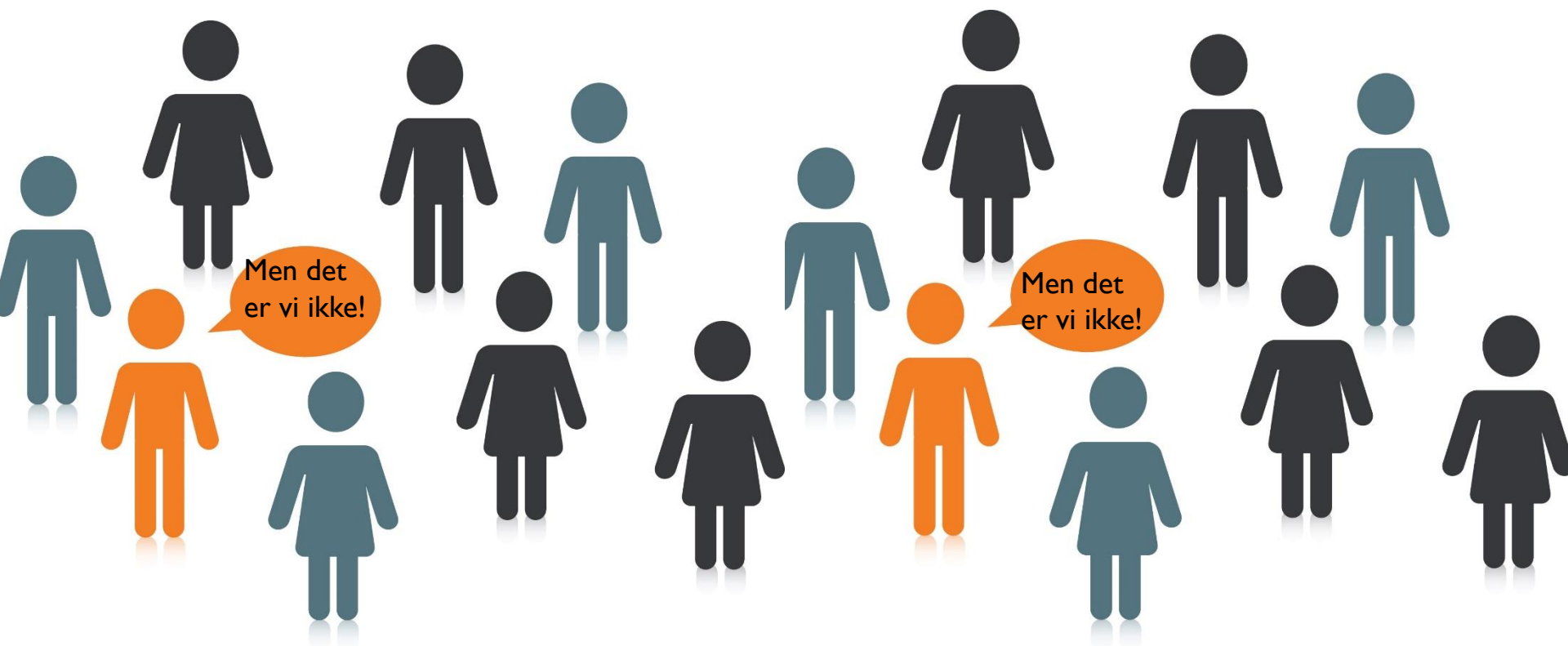

- Refleksiv-ikke refleksiv

Vidensgrundlaget for politikken på beskæftigelsesområdet

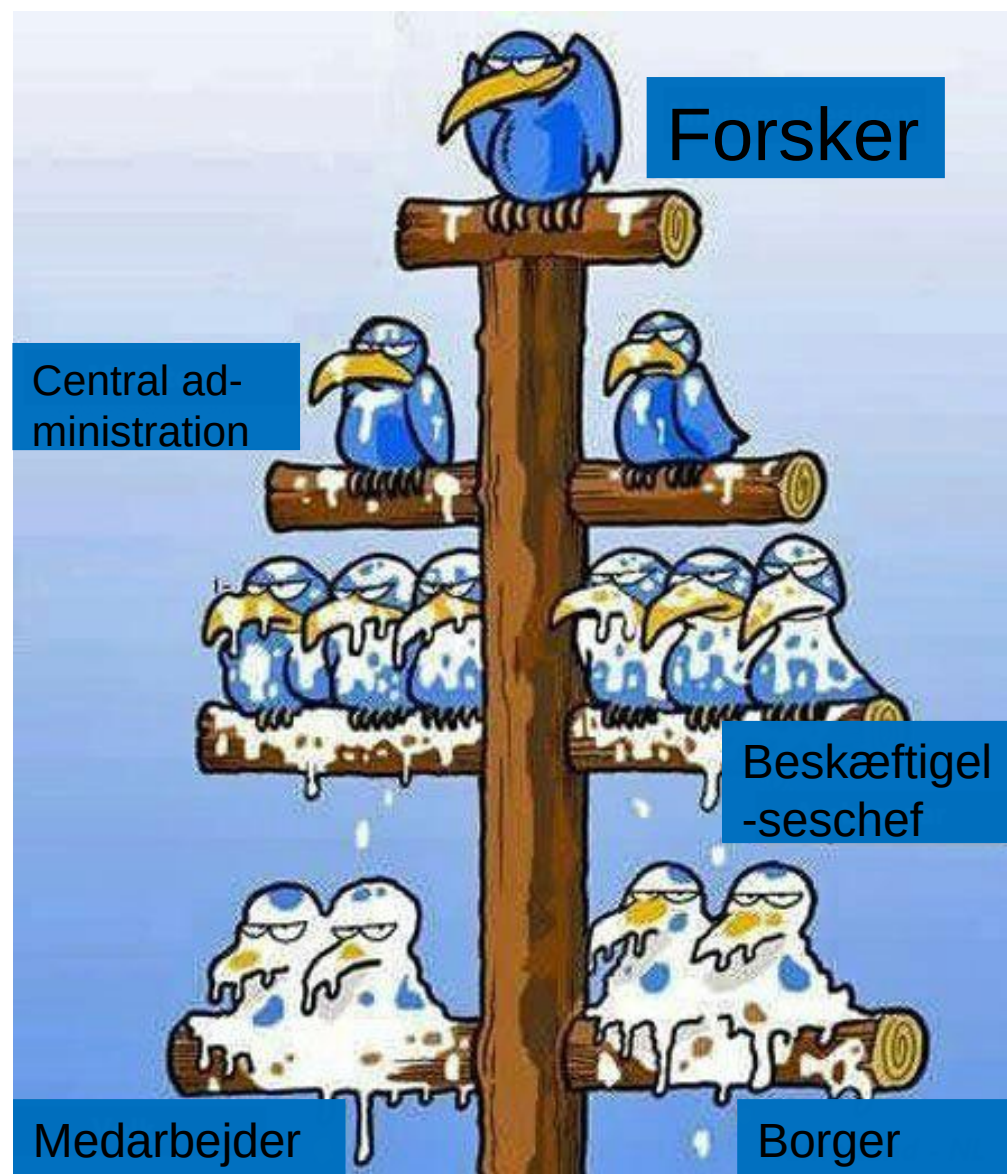

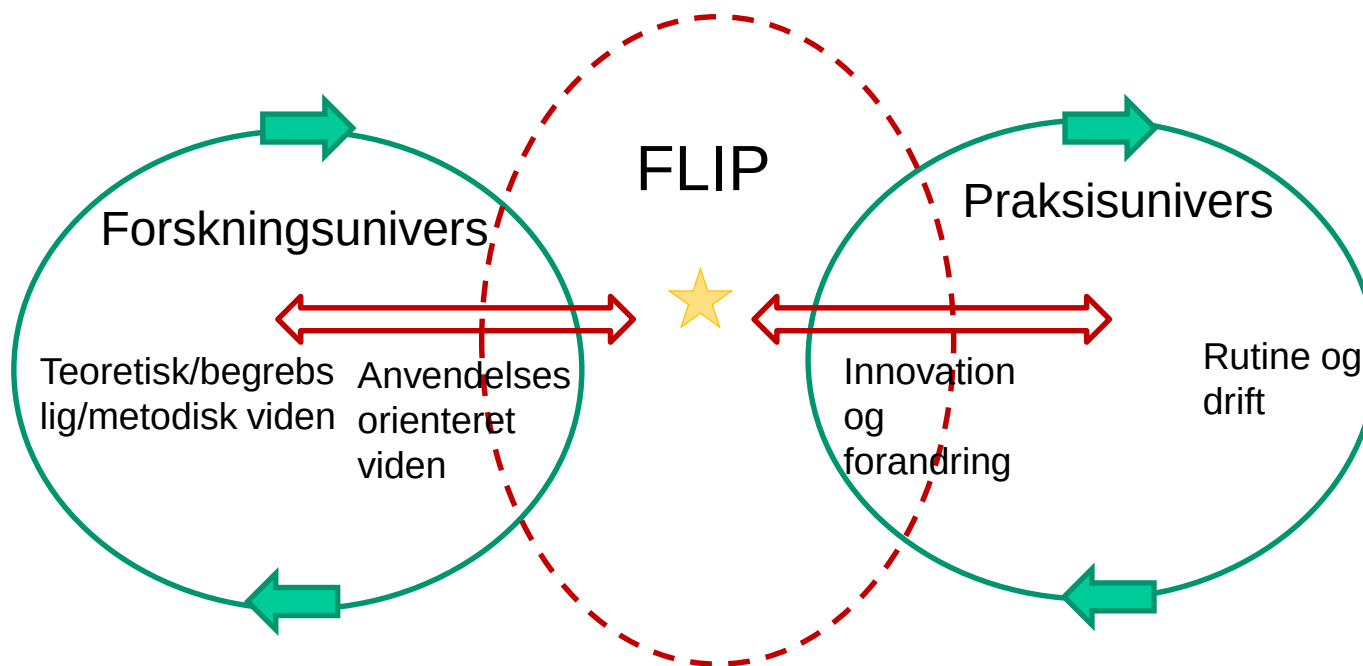
Udvidelse af målgruppen for indsats

Hvordan overføres forskningsviden til praksis?

- Forskning som bedre-vidende
- Begrænsninger ofte set som implementeringsfejl
- Evidensbestræbelsen som utilstrækkelig
- Fokus på redskabers effekt

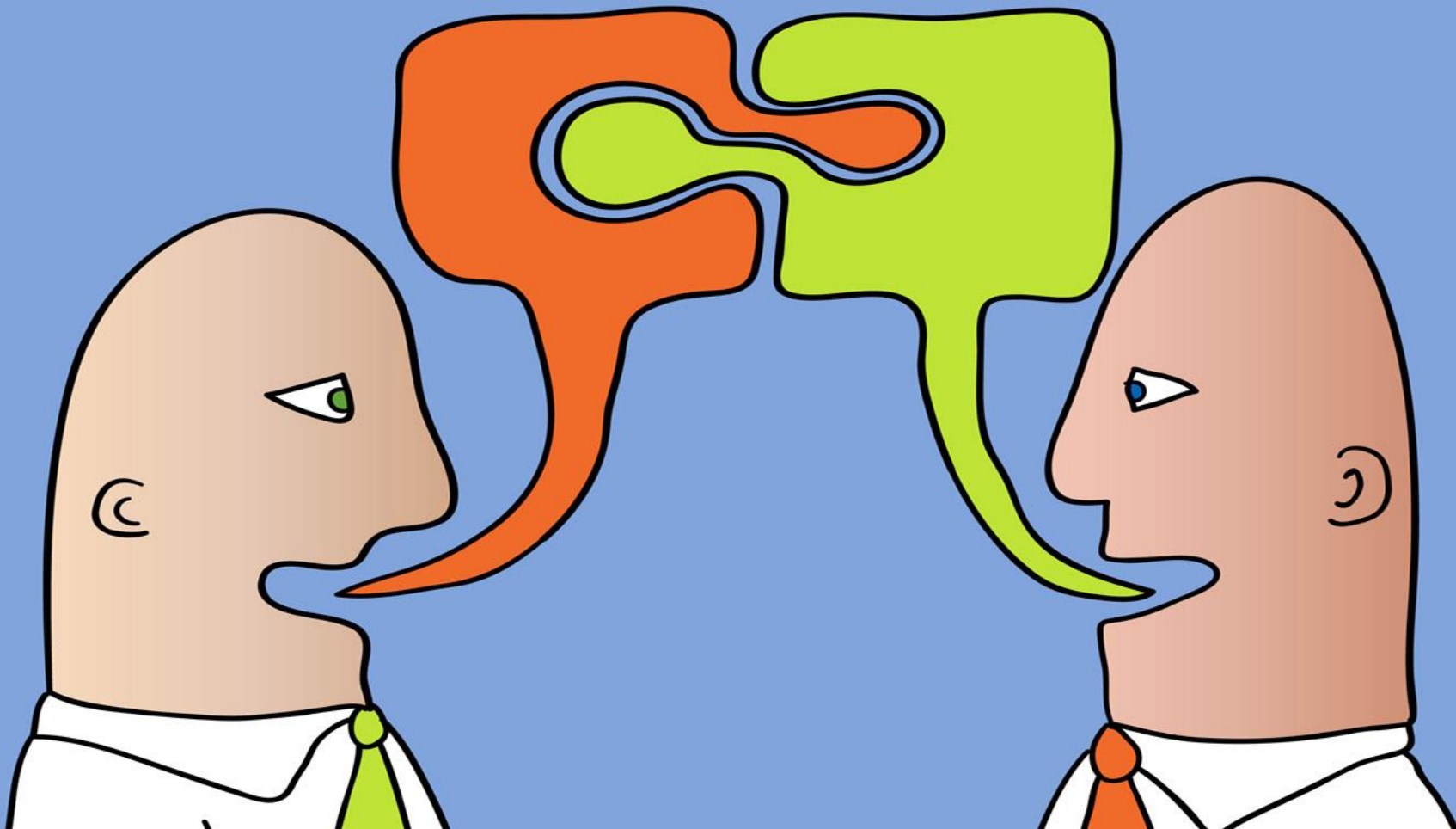

FLIP= Fælles Lærings- og
Innovations Platform

Inspireret af Sommerfelt & Gredig 2008, se også
Andersen, Caswell & Larsen 2017

Samtaler har effekt (siger forskningen) – så hvad betyder det?

Hvad sker der i samtaler mellem aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere og jobcentermedarbejdere?

Vi tager nørdebrillen på 😊

Hvad er sociologisk samtaleanalyse

- Det er en disciplin, der beskæftiger sig med sproganvendelse og samhandling i interaktion
- Fokus er bl.a. på
 - rækkefølgen i det, der sker i interaktionen (sekventialitet)
 - Hvorfor dette nu?
 - Hvad sker der så?

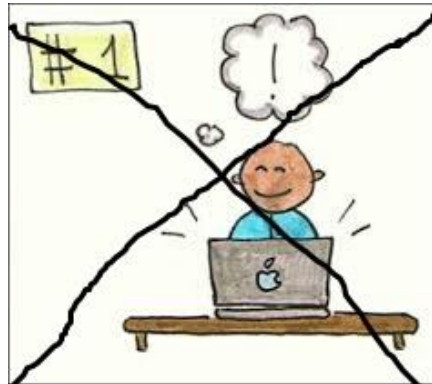
Se eventuelt Jørgensens kapitel
i Bedre begrundet praksis 2018

Har du nogen spørgsmål?

Nej

IKKE EVALUERING!

Men derimod analytisk nysgerrighed i forhold til:
HVAD SKER DER HER?

Alamy

Heritage et al. 2007

**Det generelle
arbejdsmarkedsperspektiv**

**Det konkrete
arbejdsmarkedsperspektiv**

Generelt arbejdsmarkedsperspektiv

- Sprogligt uklart og uspecificeret
- Institutionelt og politisk legitimt
- Håndteres som relevant af deltagerne
- Accept af beskæftigelse som det ultimative mål
- Uklarheden i de generelle taleture muliggør den professionelle og borgerens tale om arbejdsmarkedsdeltagelse uden at partnerne forpligter sig på bestemte indsatser eller løsninger

Konkret arbejdsmarkedsperspektiv

- Specifikke muligheder og erfaringer for borgeren
- Ord som er konkret tilknyttet arbejdsplads, ønsker og erfaringer som borgeren har og/eller frontlinjemedarbejderen har
- Hvordan oversættes arbejdsmarkedsperspektivet til noget konkret og meningsfuldt for borgeren?
- Særligt relevant (og udfordrende) når der er tale om borgere med komplekse problemer

Så nu skal jeg bare videre i mit liv nu

Og hvad skal du så videre med?

Ja det er jo så lige det. Nu skal jeg pin pointe før der var jeg jo, det første arbejde jeg nogensinde har elsket det var jo skraldemand så det jeg synes det, man bidrager til samfundet og kommer ud og møder mennesker hver eneste dag og motion er der hver dag og det var et fedt arbejde for mig. Øhm jeg fik, der var en dag hvor det pisregnede og så skulle jeg op og kravle på lastbilen og så skulle jeg have en skraldespand op og så slog jeg mit knæ desværre

Ja Er det noget du har fået noget mén af eller?

Men ressourceforløbet igennem de fire år, der er formålet at se, om du kan få flere ressourcer, få mere overskud, så arbejdsevne bliver mulig.

Jaer

Det er det

Og det bedste det er, hvis du kan forsørge dig selv i et fleksjob. Det er også det, de skriver her. De skriver; det vurderes, at arbejdsevnen er nedsat i væsentlig grad. Men der vil være mulighed for at støtte pågældende i et ressourceforløb således, at der kan blive skabt ro og struktur omkring familien med henblik på, at denne kan komme i gang med praktikafklaring i forhold til etablering af et job på skolen som vilkår. Så målet er altid at komme i arbejde

Smid ikke barnet ud med badevandet!

Kvalificeret
systemrådgivning er
afgørende for
borgernes mulighed
for at 'slippe ud' af
beskæftigelses-
systemet – til job og
uddannelse

Gribning

B: Så, men jeg vil fandeme gerne snart ud og lave et eller andet

M: Jaer! Det kan jeg godt forstå. Men så kan det være, at vi korter processen.

B: Det kunne fandeme være lækkert sådan at komme ud og få lavet noget

M: Hvad siger du til mandag? Skal vi mødes allerede mandag?

B: Det kunne være fint.

Vs.

B: Så, men jeg vil fandeme gerne snart ud og lave et eller andet

M: Jaer! Det kan jeg godt forstå. Du hører fra mig.

B: Okay.

Gribning

Samtaleanalytisk baggrund

Sammenhængsprincip;

- en taletur relaterer sig til den foregående tur.
- når en tur (tilsyneladende) ikke relaterer sig til den foregående tur, kan det være udtryk for 'trouble' – misforståelse, modstand m.m.

Slutninger i samtale:

- Vi forstår meningen af en samtale-partners tur via baggrundsviden
- samtale-kontekst, aktivitets-kontekst, social kontekst m.m.

Gribning

A. Borger udtrykker arbejdsmarkedsperspektiv

B. Sagsbehandler knytter an til dette udtryk; processuelt (sammenhæng) såvel som indholdsmæssigt (slutning af mening)

To ting der besværliggør ”gribning”:

- 1) Borgerens konkrete arbejdsmarkedsperspektiv formuleres som regel forsigtigt, implicit og tøvende af borgeren
- 2) Det institutionelt meningsfulde fylder meget i samtalerne

1	Borger:	Jeg ved det der kreative, det kan jeg mærke, det motiverer mig.
2	Socialarbejder:	Det motiverer dig?
3	Borger:	Fordi jeg har faktisk. Jeg har brugt det at strikke for at slappe af, og jeg er blevet inviteret med i en strikkeklub. Jeg har været inde i en butik, så jeg ved ikke om det kunne? Hvis jeg fedter mig ind?
4	Socialarbejder:	Ja, men jeg tror virkelig det er noget for dig, det her. Det tror jeg virkelig. Så skal vi ikke sige, at det er det vi aftaler, ((borgers navn))?
5	Borger:	Jo
6	Socialarbejder:	Godt. Du hører i hvert fald fra mig. Både omkring ferie og omkring intromøde eller visitationsmøde nede på ((indsats))
7	Borger:	Det lyder. Jeg synes det. Altså jeg har brug for noget kreativt, fordi jeg har. Altså jeg kan jo ikke sådan. Jeg tænkte også, fordi der sådan en. Jeg tænkte også, hvis jeg skal finde nogle timer, så det er med arbejde og sådan noget, så skal man jo være helt stabil og jeg kan ikke [love]
8	Socialarbejder:	[Lige] præcis. Og det er derfor lige nu kræver jeg ikke. Lige nu vil jeg gerne have, at du skal ligesom komme i gang med en aktivitet, der kan glæde dig. Noget der kan motivere dig. På sigt er vores mål, at du bliver afklaret som sagt i forhold til beskæftigelsesområdet og skånehensyn i forhold til dine rygproblemer, så vi kan arbejde ud fra det. Hvad så? Hvilke jobområder kunne være en mulighed for dig. Det må kigge på på sigt.

1	Socialarbejder:	Jeg tænker, at så begynder hun faktisk at sige. 'Jeg har været inde i en butik. Og jeg ved ik om det kunne. Hvis jeg fedter mig ind. Blive til en praktikmulighed'. Og så går jeg hen og siger- men jeg har ik fanget den 😊i samtalen😊 men jeg går hen og siger
2	Forsker:	Det er ret interessant
3	Socialarbejder:	'Ja, men jeg tror virkelig det er noget for dig. Skal vi ik aftale skal vi ik sige det ((borgers Navn))'. Hvis jeg har fanget den der med 'jeg ku måske fedte mig ind'.
4	Forsker:	Ja
5	Socialarbejder:	Så kunne jeg måske spørge ind til det, 'men hvad mener du, tænker du faktisk at det ku blive til en praktik?' Og det har jeg faktisk ik bemærket
6	Forsker:	Der var en gribnings-mulighed du overså?
7	Kollega:	Ja, det var der faktisk
8	Socialarbejder:	Og jeg kan slet ikke huske jeg hørte hende sige det der. Om den strikke: altså det kan jeg ik huske

Hvilke ressourcer har frontlinje medarbejderne

- Kvalifikationer
 - Øget professional opmærksomhed mod detaljerne i kommunikation
 - Forudsætter fokus på hvad er meningsfuldt for borgeren (den kontrasterende borger-model)
 - 'gribning' af borgerens ofte implicitte og tøvende initiativer – herunder arbejdsmarkedsperspektiver – er fagligt udfordrende
 - Et dynamisk, relationelt og ikke-binært borgerperspektiv stiller nye krav til medarbejderne
- Organisatorisk kontekst
 - Åbne kommunikativ praksis op for co-vision og feed-back i et fagligt mestrings-klima

“Lån et øre” – arbejde hen imod kvalificering af møderne

Nysgerrighed mod det faktisk sagte

Acceptere at naturlig forekommende tale afviger fra vores idealer om tale

Åbenhed overfor og villighed til at gøre kommunikativ turtagning til genstand for professionel refleksion i praksis

Refleksion over hvad der sker går forud for evaluering

Læs mere her:

Caswell, D & Dall, T (2018): 'Sociologisk samtaleanalyse som potentiale for fællesfaglig refleksion. En model til forskningsunderstøttet udvikling af praksis på beskæftigelsesområdet.' *Uden for Nummer*, 37

Tværfaglige rehabiliteringsmøder

- 4-5 professionelle fra forskellige kommunale og regionale afdelinger mødes om borgere med komplekse problemer (fysisk, psykisk, social)
- Målet med møderne er at lave helhedsorienterede anbefalinger for borgerens mulige tilbagevenden til arbejdsmarkedet (alternativt førtidspension)

Hvem er vi?

På vegne af? Med autoritet fra? I rollen som?

Vi som kollektiv selvreference – inkluderende eller ekskluderende

At kridte banen op

Mødeleder:

Men inden vi kommer helt ind i tingene, så vil jeg sige velkommen til og jeg hedder [navn], og jeg er mødeleder her, og så repræsenterer jeg jobcentret. Fordi vi er både socialforvaltningen, sundhedsforvaltning og så også regionen, altså hospitalsvæsenet til stede og jeg repræsenterer jobcentret, og jeg prøver at lede mødet. Vi har selvfølgelig læst sagen og akterne, som du også har fået tilsendt, og formålet med os, det er jo, at vi skal tværfagligt, som vi jo er her, fra flere sider sige om der er noget vi kan hjælpe folk med i forhold til at komme nærmere arbejdsmarkedet – på meget lang sigt nogle gange. Vi har en 25 minutter til samtalen, men inden vi går i gang, så får du lige en præsentation af de andre.

[præsentationsrunde]

Tværfaglighed og uenighed

Tværfaglighed indebærer forskellighed

16 A taxonomy of interdisciplinarity

Table 2.1 Defining characteristics in typologies of interdisciplinarity

Multidisciplinarity	Interdisciplinarity	Transdisciplinarity
• juxtaposing • sequencing • coordinating	• integrating • interacting • linking • focusing • blending	• transcending • transgressing • transforming

Uenighed som potentiale

Tværfaglighed og uenighed

Groupthink

- Janis 1971
- Når konsensus-søgen bliver så dominerende at det tilsidesætter realistisk evaluering af alternative handlemåder (Janis 1971:84).
- Symptomer på groupthink:
 - En hyggelig os-følelse, et fravær af kritik, modsigelser.
 - Fravær af tvivl; når vi alle er enige, må vi have ret.
 - Fokus på ting der understøtter valg / ignorering af det der taler imod.
 - Tendens til at tænke i stereotyper om 'modparten'.

Håndtering af uenigheder/forhandling

Ressource	Funktion	Handling
Udvidelse	En vurdering/diskussion udfordres og/eller nuanceres	‘Overhøre’ initiativ til lukning Tilbyde yderligere information. Gentage spørgsmål og udtalelser Trække på (professionel) viden og erfaring.
Udskydelse	En vurdering/diskussion undgås eller udskydes	Erklære utilstrækkelig information/dokumentation Erklære irrelevant Trække på lovgivning, rammer og procedurer.

Alamy

Heritage et al. 2007

Den svære levering af det institutionelt meningsfulde

Datasession

- Læs datauddrag højt – fordel rollerne mellem jer
- Individuelt: Hvad hæfter du dig ved?
- Grupper á 3-4: Hvad har I hæftet jer ved?
 - Diskuter det sekventielle i samtalen – hvordan hænger taleturene sammen?

HUSK – dette er IKKE en evalueringsøvelse!

Tak for i dag...

